

Viuen a cavall de dues cultures, la mexicana i la dels EUA. Els chicanos són un bon exemple de la complexitat de la societat nord-americana, la mateixa que els ha acceptats i que ara aixeca murs perquè milers de mexicans oblidin el somni americà.

Chicanos: fills de la immigració

San Diego, Califòrnia. Ciutat escollida, ironies del destí, pels republicans per aprovar la seva plataforma conservadora que inclou punts contra els immigrants. Només trenta minuts de cotxe separen el centre d'aquesta ciutat, banyada pel Pacífic, del cor d'una altra gran ciutat, Tijuana, capital de l'estat mexicà de la Baixa Califòrnia Nord. Quan el dia es desperta clar, cosa no gens difícil en aquest indret, les barraques dels turons de Tijuana es poden veure des de l'illa de Coronado, una de les zones més cotitzades de San Diego, on resideixen bona part dels mexicans rics que creuen la frontera cada dia sense que ningú els demani cap document. Però els chicanos no són fills seus. Els avui anomenats chicanos són els descendents dels qui van abandonar Mèxic l'endemà de la Segona Guerra Mundial fugint d'unes condicions de vida molt deficientes. Els chicanos són fills i filles de la immigració.

Sentiment d'opressió. Amb trenta-quatre anys, el Toni creu que la discriminació racial ha marcat la seva vida des de ben petit. Vivint en un barri de classe mitjana, que compartia amb persones americanes, la seva infantesa és marcada per la diferenciació constant, encara més palesa quan la mare, una vídua mexicana que feia d'infermera, portava els fills cada estiu a Mèxic: "Allà tothom em deia *pocho* i que jo era diferent". Aquest sentiment

de no pertànyer enlloc, ni aquí ni allí, més l'opressió que sentia a totes dues bandes de la frontera, el va dur a un moviment polític, del qual avui és el dirigent. El chicanisme que defensa es basa en una consciència política activa i en la lluita per recuperar un territori per a la seva gent, l'Aztlan, que inclouria una bona part del nord mexicà i del sud dels estats de Califòrnia i Arizona. El Toni,

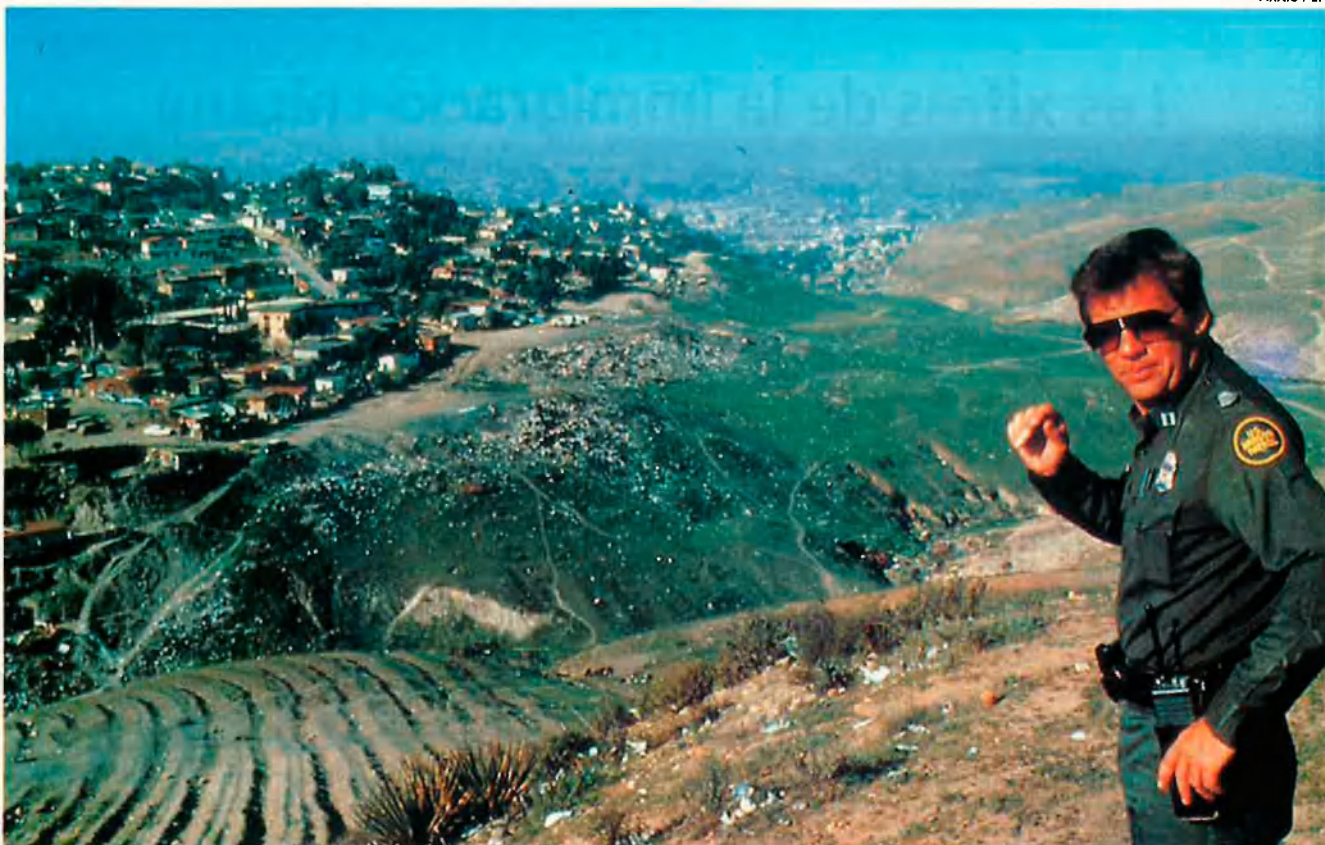
Els chicanos són els descendents dels qui van abandonar Mèxic l'endemà de la Segona Guerra Mundial fugint de la pobresa.

en el temps lliure que la seva professió d'advocat li deixa, somia com serà aquest nou món.

La història del Macedonio té en comú amb la del Toni el sentiment d'opressió, i segurament per això milita en el mateix moviment. Per explicar què significa ser chicano recorda una escena d'una obra de teatre que ha vist fa poc: "Un nen juga a l'una banda de la frontera, i un altre a l'altra. De sobte arriba un jove que camina just per la línia, saltant feliçment de l'una banda a l'altra.

Quan és als Estats Units la policia el vol agafar, i quan salta a Mèxic juga amb els seus amics. Llavors es para a la línia, comença a caminar i diu: jo sóc chicà". El Macedonio creu que aquesta imatge ho diu tot sobre la identitat chicana: "Caminem sobre aquesta línia tan fina, creant la nostra pròpia identitat". La frontera, un símbol del chicanisme, ha marcat la seva forma de veure i de viure. Tenia cinc anys quan la va passar amagat darrere un cotxe i recorda que, en veient els potents llums de la frontera va pensar: "Això és com Déu, que bonics són els Estats Units!" Però poc després el terror del seu professor, dels seus companys de classe i de la *migra* (argot, per policia d'immigració) el van fer canviar de parer. Amb la seva experiència al darrere, ara fa de tutor en algunes escoles i treballa perquè els infants chicanos no confonguin la seva identitat i es perdin enmig del sistema educatiu americà.

L'escola americana, segons molts experts, no ha sabut harmonitzar els dos sistemes de valors i de normes en conflicte. L'educador social d'una escola amb greus conflictes de violència interètnica, situada en un barri amb un alt percentatge de població mexicana de San Diego, ho explica: "El que s'ha fet és imposar el sistema anglo-saxó, sense tenir en compte que cap dels valors del sistema escolar no té sentit per a un chicà amb l'experiència de viure a un barri". Els barris de famílies mexicanes i pobres evo-

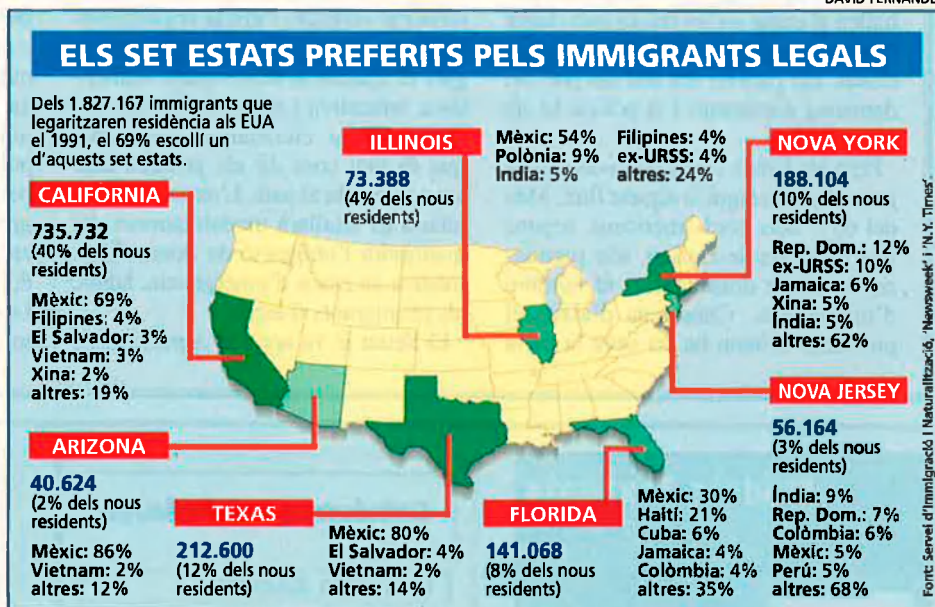

DAVID FERNÁNDEZ

quen violència, droga, i manca d'infraestructures.

La Sabrina, una noia de disset anys, resident a Logan Heights, una de les àrees més segregades de San Diego, conscient de la seva identitat, creu que si ets mexicà als Estats Units, hauràs de saber més que no pas els altres, perquè et rebaixaran punts pel fet de ser mexicà. Futura estudiant universitària, li agradaria també de poder cantar algun dia com la Gloria Stephan, meitat en anglès, meitat en castellà. La Sabrina confessa que se sent més a ple amb gent com ella: "els mexicans que viuen aquí entenen el que significa quan vols una cosa i no la tens perquè et falten els diners". Si el sistema educatiu no ha funcionat com una eina d'assimilació, les relacions interpersonals tampoc no ho han permès. Com la Sabrina, molts chicanos s'estimen més de tenir amics, marits i mullers com ells, "gent que m'entén".

El del Ricki és un cas força excepcional: aquest jove de vint-i-cinc anys ha triomfat en el món

dels negocis fent d'agent de borsa. El Ricki creu que el seu origen ètnic, fill de mare i pare mexicans, li ha valgut enveges i, per això, molta gent ha provat de fer-lo caure. En Ricki creu en l'Amèrica de les oportunitats. "L'aspecte, tant és, perquè si has nascut aquí, ets americà". En un país

nou que ofereix poques referències d'arrelament amb el passat, el Ricki no perd l'oportunitat: "No em sento discriminat, crec que tinc avantatge; és qüestió de treure profit de les dues cultures que tenim". Tant de bo fos així.

Els chicanos viuen entre Mèxic i els EUA. La frontera (en la foto) ha marcat la forma de veure la vida d'aquest col·lectiu.

Sílvia Heras / Adela Ros